

BRIEVEN UIT DE VREEMDE

INDRUKKEN EN GEDACHTEN NAAR AANLEIDING VAN EEN STUDIEREIS NAAR AMERIKA

Als gast van de DONNER Foundation te Philadelphia heb ik het grote voorrecht genoten, het Fourth International Cancer Research Congress bij te wonen, dat van 2 tot 7 September 1947 te St. Louis, Mo. werd gehouden. Enkele aldaar, en vervolgens gedurende een studiereis van twee maanden door de Verenigde Staten opgedane indrukken wil ik hier neerschrijven. Ik zal niet uitweiden over de grote hartelijkheid en tegemoetkomendheid waarmee wij, Nederlanders, daar worden ontvangen: velen hebben dat reeds vóór mij in dit *Tijdschrift* gedaan. In het bijzonder voelde ik het als een voorrecht, dat de onderzoekers mij vaak als gast in hun gezin opnamen, waardoor mij de gelegenheid werd geboden, dieper inzicht te krijgen in hun denkwijze en in de problemen waarmee men in Amerika te worstelen heeft.

De enige Nederlanders die het congres te St. Louis bijwoonden, waren mej. dr. W. M. DE BRUYN, die op dit ogenblik als senior research fellow in het weefselkweeklaboratorium van dr. GEY te Baltimore werkt, en ondergetekende. Het aantal Europese deelnemers was betrekkelijk gering. De overgrote meerderheid der congressisten kwam uit Noord-Amerika, maar ook Zuid-Amerika was goed vertegenwoordigd, en verder waren er o.a. kleine actieve delegaties uit Turkije en uit India. Een Russische delegatie was aangekondigd. Zij is niet in St. Louis geweest. Ook Nederland had geen officiële delegatie gestuurd.

Het gevolg van deze overwegend Noord-Amerikaanse deelneming was, dat vrijwel uitsluitend Engels werd gesproken. Voor wie ook het tweede internationale kankercongres, dat in 1936 te Brussel werd gehouden, heeft bijgewoond, is het enorme voordeel van één enkele voertaal overduidelijk gebleken. In Brussel dwong de beleefdheid ons soms halve ochtenden te luisteren naar voordrachten in talen die ons vreemd waren; in St. Louis was het zelfs een uitzondering, als er Frans werd gesproken. Verschillende Zuid-Amerikanen spraken Engels, zij het soms niet dan na zich hierover bij hun landgenoten verontschuldigd te hebben.

Het grote aantal voordrachten maakte verdeling in tegelijkertijd vergaderende secties noodzakelijk. Dat gaf iets rommeligs aan het congres. Niet zelden werden er uit één laboratorium verschillende mededelingen gedaan over nauw met elkaar in verband staande onderwerpen, waarbij dan telkens opnieuw een veel tijd vergende inleiding noodzakelijk was. Algemeen was men het er over eens, dat het beter is als de leider zelf zulk een groep voordrachten als één voordracht houdt. Men wil trachten het een volgende maal in die richting te sturen. Het aantal deelnemers zou dan ook kleiner kunnen zijn. Nu kostte het de beminnelijke voorzitter COWDRY wel eens moeite zijn kudde bij elkaar te houden.

De voorlezing van de aankondiging van President TRUMAN, dat een aantal isotopen voor onderzoek werd vrijgegeven, werd met applaus begroet. Voorlopig zal de wetenschappelijke betekenis daarvan wel groter zijn dan de praktische.

Alhoorden wij op het congres veel belangwekkends, toch was daarbij niets waarvan men de indruk kreeg, dat het het kankeronderzoek een nieuwe stoot kan geven of in nieuwe banen leiden. Feitelijk is dat ook niet het belangrijkste doel van zulk een congres: belangrijker is de kennismaking en het nauwere contact dat tussen de bezoekers wordt gelegd.

In de sectie van de afgevaardigden werd stelling genomen tegen het feit, dat in de officiële commissies nog zo vaak gedelegeerden worden benoemd die zich niet met kankeronderzoek bezighouden. Daardoor mist men het advies

van de het meest ter zake kundigen en onthoudt tezelfder tijd de onderzoekers een mogelijkheid voor het voor hen zo nuttige contact. Men wil trachten voor het vervolg deze misstand te voorkomen.

Tot de geregelde bezoekers van de vergaderingen behoorde de bejaarde LEO LOEB, een der nestors van het kankeronderzoek, nog vol belangstelling voor de tak van wetenschap waartoe hijzelf zoveel heeft bijgedragen.

Ook MAUD SLYE, die ik in Chicago bezocht, is nog ijverig aan het werk. Zij heeft geen proefdieren meer, maar is nu bezig met het uitwerken van haar keurig bijgehouden protocollen, die over ongeveer 150.000 muizen lopen. MAUD SLYE is een groot bewonderaarster van wijlen president ROOSEVELT en een vurig propagandiste voor nauwe samenwerking met de rest van de wereld.

Vrijwel algemeen is men thans overtuigd, dat het experimentele werk met proefdieren van zuivere stammen dient te geschieden. Het is een grote verdienste van LITTLE dit denkbeeld, reeds als student, gepropageerd te hebben. Ook de grote dierenfokkers kweken deze zuivere muizenstammen — er bestaan muizenfarms die contracten voor levering van honderdduizenden zulke muizen met het leger en de industrie afsluiten. Het laboratorium van LITTLE, te Bar Harbor, dat arm is en in hoofdzaak van giften bestaat, vond een bijverdienste van meer dan \$ 20.000 's jaars in de verkoop van zulke muizen.

Ik bezocht LITTLE begin van October, niet vermoedend welke catastrophie zijn laboratorium enkele weken later zou treffen. Een ongekende droogte had het brandgevaar voor de bossen van New England tot het uiterste verhoogd. Toen daarin brand uitbrak was deze niet te stuiten en, met de helft van het stadje Bar Harbor, met de prachtige buitenverblijven van de ROCKEFELLER'S, de MORGAN'S en vele anderen wier namen alom bekend zijn, met een groot deel van het natuurreservaat, ging ook LITTLE'S laboratorium in de vlammen op. Er kon niets worden gered. LITTLE deelde mee, van plan te zijn, zijn laboratorium op dezelfde plaats te herbouwen.

Over het algemeen is de inrichting der door mij bezochte laboratoria niet luxueus, soms verre van dien. Vaak liggen zij in de basement, een enkele maal zijn ze zelfs uitsluitend op kunstmatige verlichting aangewezen. Sinds ik gezien heb, wat in Amerika op het gebied van verlichting wordt gepresteerd, beschouw ik dit als een voordeel. Vertrekken zonder vensters, met goede air-conditioning, bieden betere mogelijkheden voor werk dan de vertrekken zoals wij die bij ons gewoon zijn. Men bedenke slechts, hoeveel nuttige ruimte er door vensters en radiatoren wordt ingenomen en hoeveel last men dan vaak nog heeft van de zon, de tocht, de verwarming enz. Daar haast iedereen in Amerika een auto bezit, en in vele laboratoria en in de meeste banken en kantoren de vijfdaagse werkweek bestaat, behoeft men daar toch niet te kort te komen aan zonlicht en buitenlucht.

Bijna zonder uitzondering zijn in Amerika de muizen in kleine houten kistjes gehuisvest. Ook in het grote National Cancer Instituté te Bethesda. Daar zag ik echter tevens muizen in plastic bakken. De reden was dat, toen de kweek in het voorjaar moest worden uitgebreid, er geen hout te krijgen was. En dat in een land waar misschien 90 pCt. van alle huizen van hout gebouwd zijn! Een bacterioloog was ten einde raad, omdat hij in heel New York niet één doodgewone thermostaat had kunnen kopen. De wachttijden voor de aanschaffing van een koelkast of een auto bedragen ongeveer acht maanden. Het is in Amerika niet alles zoals wij ons dat voorstellen!

In de meeste laboratoria wordt hard géwerkt. Men doet niet geheimzinnig en is gaarne bereid anderen te tonen waaraan men bezig is. Opmerkelijk is het grote aantal biologen, niet-artsen, dat zich aan het kankeronderzoek wijdt. Zover mij bekend is, bevond zich onder de grote staf van het laboratorium van LITTLE slechts één arts en ook in het National Cancer Institute is het aantal artsen uiterst gering.

Het aantal biochemici dat zich op het onderzoek van de kanker toelegt,

wordt steeds groter. Volkomen terecht. Toch was de mening van vele goede cancerologen hierover niet onverdeeld gunstig. Vrij algemeen is men van oordeel dat een kankeronderzoeker in de eerste plaats biologisch inzicht moet bezitten: pas daarna kan hij zich gaan specialiseren. J. B. MURPHY, van het ROCKEFELLER Institute for medical Research te New York, drukt dit zo uit: wèl kan een bioloog een goed biochemicus en een goed kankeronderzoeker worden, maar nooit wordt een biochemicus een goed bioloog, daarvoor is hij in het begin reeds te veel in de methodiek verstrikt geraakt. Niet zelden hoort men in Amerika dan ook als oordeel over bepaalde biochemici die zich met kankeronderzoek bezig houden: „hij weet niets van kanker”. KLEMPERER, de patholoog van het Mt. Sinai Hospital te New York, leerling van STERNBERG, wijt de in Amerika bestaande hyperspecialisatie aan de betrekkelijke verwaarlozing van de algemene pathologie. In dat opzicht kan Amerika zeker nog bij Europa in de leer gaan.

Grote moeilijkheden geeft het gebrek aan hulppersoneel, niet alleen in het huishouden, maar ook in de laboratoria. De nood in de afdelingen voor weefselkweek is zelfs zo hoog gestegen, dat men maatregelen overweegt, op bepaalde plaatsen opleidingscursussen van een half jaar voor het technisch personeel te beginnen.

Ook wat de wetenschappelijke werkers betreft schijnt er een crisis te dreigen. Het atoom-project trekt van alle zijden veelbelovende onderzoekers tot zich. Los Alamos en Oak Ridge zijn in vol bedrijf en nu is men bezig met de stichting van een derde centrum, op Long Island, voor de gebruikmaking van atoomenergie ten behoeve van vredesdoeleinden. Aan dat centrum wil men 1000 wetenschappelijke werkers met personeel verbinden. Mijn zegsman liet zich hierover vrij pessimistisch uit. Afgezien van enkele geniale personen heeft men een grote staf onderzoekers nodig die daar gedwongen ondergeschikt team-work moeten verrichten. De besten, die in hun onderzoek vrij willen zijn, zullen zich van deze centra verre houden. Aan de andere kant zuigen die centra reeds nu het onderwijzend personeel van de universiteiten weg, zodat daar tekorten bestaan die niet zullen nalaten, een terugslag uit te oefenen op het wetenschappelijk peil daarvan.

Een instelling waarvoor men in Amerika veel propaganda maakt, is het periodieke onderzoek van gezonde personen op beginnende kanker. Men heeft daarvoor „cancer detection centers” gesticht. Om daar onderzocht te worden, moet men zich tot zijn huisarts wenden. Deze stuurt een aanvraag in en dan wordt men tegen een bepaalde dag en uur opgeroepen. Bij dat onderzoek passeert men een groot aantal afdelingen, elk met zijn eigen specialisten. Het begint met een onderzoek van de tanden (X-photo's), dan komen keel, neus en oren aan de beurt, daarna de longen (X-photo's), het hart, de nieren, de maag (X-photo's), de ingewanden (rectoscopie als routine-onderzoek). Dit alles neemt uren in beslag. Het ideaal wordt geacht, zulk een onderzoek bij alle personen boven de 40 jaar om de 6 maanden te herhalen. Daarvoor zouden er echter in Amerika 47.000 „detection centers” nodig zijn en de jaarlijkse kosten zouden meer dan een half miljard dollar bedragen. Het aantal levens dat door deze centra gered kan worden, is betrekkelijk klein. Zulke „detection centers” kunnen ons belangwekkende gegevens verschaffen over het begin van veel vormen van kanker, maar als bestrijdingsmiddel van kanker is hun betekenis slechts gering. Heel anders is het natuurlijk als men personen naar zulke centra stuurt van wie men weet, dat hun kans op het krijgen van kanker bijzonder groot is: men denke b.v. aan het verband tussen pernicieuze anaemie en maagkanker.

Door groots opgezette campagnes tot inzameling van geld voor kankerbestrijding heeft men de beschikking gekregen over dermate grote sommen, dat op dit ogenblik het probleem minder is, hoe het nodige geld te krijgen, dan hoe het te besteden. Men gaat er dus gemakkelijk toe over, op een aanvraag om geld voor een onderzoek gunstig te beschikken. Dit heeft tot gevolg dat

velen hierin een „job” zien. Ernstige onderzoekers zien met angst in de naaste toekomst de vaktijdschriften in omvang toenemen door artikelen die beter niet geschreven waren, maar die men toch moet lezen.

Bij hun propaganda hebben overijverige helpers wel eens meer beloofd dan in vervulling zal gaan. Men wees op de atoombom die binnen het gestelde aantal jaren een feit geworden was en propheeteerde dat, als men maar genoeg geld voor kankeronderzoek geeft, ook dat vraagstuk binnen beperkte tijd tot oplossing te brengen is. Natuurlijk gaat die vergelijking volkomen mank. Men vreest de teleurstelling, indien de kanker over enkele jaren nog even gevaarlijk zal blijken te zijn als thans.

Aan veel wat ginds mogelijk is kan bij ons niet gedacht worden. Alom vindt men daar electronen-microscopen en andere kostbare instrumenten. (Men zei mij in Amerika dat de Nederlandse electronenmicroscop van PHILIPS het beste is.) Maar, wanneer wij onze problemen uitzoeken en vooral niet trachten dingen te gaan doen, omdat deze ook elders worden gedaan, wanneer wij er ons met andere woorden van onthouden mee te doen aan de mode die ongetwijfeld ook bij wetenschappelijk onderzoek bestaat, dan is er in ons oude werelddeel voor wetenschappelijk onderzoek nog een mooie toekomst weggelegd. Onze minder vèrgaande specialisatie en meer universele kijk op de vraagstukken geven ons een voorsprong die een tegenwicht is voor de grotere materiële mogelijkheden aan de andere zijde van de Oceaen.

Amerika en Europa kunnen elkaar helpen, al zal voorlopig die hulp in hoofdzaak van één zijde moeten komen. De wil om ons te helpen is ginds groot. Dat is de bemoedigende indruk die ik kreeg van mijn bezoek aan Amerika.

Amsterdam, Februari 1948

R. KORTEWEG

INGEZONDEN

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zo nodig enige bekorting aan te brengen

STOMATITIS APHTHOSA

Naar aanleiding van het artikel van collega E. PEREIRA-D'OLIVEIRA in no. 92, kan ik mededelen een dergelijk chronisch geval, waar ook niets hielp, te hebben genezen met vitamine B (gistvlokken van de Ned. Gist- en Spiritusfabriek) eenmaal daags een lepel en vitamine C 3 maal daags 100 mg. Een recidief wordt hierdoor weer terstond onderdrukt.

Delft, 6 Mei 1948

W. VAN KRIMPEN

BERICHTEN

BUITENLAND

BELGIË. — EEN AFSCHRIKWEKKENDE TENTOONSTELLING VAN AFBEELDINGEN VAN GESLAGTSZIEKTEN. Het Ministerie van Gezondheid heeft, in het belang der praeventie van geslachtsziekten, besloten een verzameling photographieën te zenden naar fabrieken en andere instellingen, die meer dan 500 arbeiders te werk stellen. In 1945 heeft men met succes een dergelijke tentoonstelling in 155 fabrieken en 53 gemeenten gehouden. Een nieuwe stijging van de geslachtsziekten, die de oorlogscijfers nog te boven gaan, leidde tot het besluit (*Brux. méd.*, 806, 1948).

ENGELAND. — HYGIËNE VAN HET LUCHTVERKEER. Sinds 1 April worden luchtreizigers, komende uit besmette gebieden, in Engelse luchthavens aan een geneeskundig onderzoek onderworpen (*Med. Off.*, 120, 1948).